NN 18/2022 (9.2.2022.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-IIIA-4748/2019 od 22. prosinca 2021.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

201

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Ingrid Antičević Marinović, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Snježana Bagić, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić i Miroslav Šumanović, članovi Vijeća, odlučujući o ustavnoj tužbi koju je podnio Ante Samardžić iz Zagreba, kojeg zastupa Feliks Dukan, odvjetnik u Solinu, na sjednici održanoj 22. prosinca 2021. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Općinski sud u Splitu dužan je donijeti odluku kojom se okončava postupak u predmetu broj: P-1000/2019 u najkraćem mogućem roku, ali ne duljem od šest (6) mjeseci, računajući od prvog idućeg dana nakon objave ove odluke u »Narodnim novinama«.

III. Na temelju članka 63. stavka 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) podnositelju ustavne tužbe Anti Samardžiću iz Zagreba, Pavla Hatza 3, određuje se primjerena naknada zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), u iznosu od 16.000,00 kuna.

IV. Naknada iz točke III. izreke ove odluke bit će isplaćena iz državnog proračuna u roku od tri (3) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva podnositelja Ministarstvu pravosuđa i uprave Republike Hrvatske za njezinu isplatu.

V. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ante Samardžić iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg zastupa Feliks Dukan, odvjetnik u Solinu, podnio je 22. studenoga 2019. ustavnu tužbu u povodu rješenja Županijskog suda u Splitu broj: Su-Gžzp I-22/2019-2 od 4. studenoga 2019., a kojom prigovara da mu je zbog dugotrajnosti parničnog postupka koji se vodi pred Općinskim sudom u Splitu pod brojem P-1000/2019 (ranije broj: Pi-344/2014), povrijeđeno ustavno pravo na suđenje u razumnom roku zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02., 1/06. i 13/17.; u daljnjem tekstu: Konvencija), pa predlaže da mu se dosudi primjerena naknada zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku u iznosu od 135.000,00 kuna.

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), pribavljen je spis Općinskog suda u Splitu broj: P-1000/2019 (ranije broj: Pi-344/2014).

II. PREGLED RADNJI U POSTUPKU

3. Podnositelj je Općinskom sudu u Splitu 16. svibnja 2014. podnio tužbu radi proglašenja nedopuštenom ovrhe radi predaje u suposjed nekretnine i ostvarenja obveze na radnju koju može obaviti samo ovršenik ili treća osoba koja je određena na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi istog suda broj: Ovr-4447/13 od 6. veljače 2014.

Spis je dodijeljen u rad uredujućem sucu tek 20. siječnja 2015. te je 30. travnja 2015. tužba poslana na odgovor tuženiku koji je odgovor podnio 26. svibnja 2015.

Pripremno ročište održano je 1. srpnja 2015. te je odgođeno radi pribave ovršnog i parničnih spisa po prijedlogu stranaka i ostavljen je rok tuženiku za očitovanje o navodima podnositelja iznesenim na tom ročištu, a novo je ročište zakazano za 2. rujna 2015.

Na tom je ročištu podnositelj predao i podnesak kojim traži određivanje privremene mjere kojom se zabranjuje nastavak ovrhe na temelju zaključka o provedbi ovrhe.

Rješenjem od 18. kolovoza 2015. otkazano je na neodređeno vrijeme pripremno ročište zakazano za 2. rujna 2015. bez posebnog obrazloženja, pa je 10. rujna 2015. podnositelj uputio požurnicu sudu radi nastavka postupka i odlučivanja o prijedlogu za određivanje privremene mjere.

Naredbom predsjednika suda od 15. listopada 2015. predmet je zbog dugotrajnog bolovanja uredujućeg suca stavljen u novi raspored automatskom dodjelom na drugu referadu suda.

Naredbom od 4. veljače 2016. zakazano je novo pripremno ročište za 25. travnja 2016. na kojem je određena pribava ovršnog i parničnih spisa po prijedlogu stranaka, odnosno dostava navedenih spisa od Županijskog suda u Splitu, te je novo ročište zakazano za 24. svibnja 2016. Na potonjem pripremnom ročištu utvrđeno je da nisu pribavljeni svi predloženi parnični spisi ni ovršni spis u pogledu kojeg se traži proglašenje ovrhe nedopuštenom pa je zaključen prethodni postupak i određeno da će se ponoviti zamolba Županijskom sudu u Splitu da dostavi spise.

Uredovnom bilješkom od 9. lipnja 2016. o uvidu u ovršni spis broj: Ovr-4447/13 utvrđeno je da je ovrha pravomoćno dovršena na temelju rješenja Županijskog suda u Splitu broj: Gž Ovr-792/2016 od 5. svibnja 2016. kojim je potvrđeno prvostupanjsko rješenje o dovršetku ovrhe.

Podnositelj je 16. kolovoza 2016. uputio novu požurnicu.

Kod suda je 1. rujna 2016. zaprimljen novi podnesak tuženika kojim je iznosio navode o meritumu spora.

Na ročištu za glavnu raspravu od 2. rujna 2016. stranke su iznosile navode kao i u ranijem tijeku postupka, nisu se izvodili nikakvi dokazi, niti je odlučeno o prijedlogu podnositelja za izvođenjem dokaza saslušanjem stranaka i određivanjem privremene mjere te osiguranja dokaza, već je to ročište odgođeno i novo zakazano za 14. rujna 2016.

Podnositelj je 13. rujna 2016. podnio sudu preinačeni tužbeni zahtjev kojim traži da tuženik vrati sve što je dobio provedbom ovrhe u predmetu broj: Ovr-4447/2013, a sve na temelju članka 56. stavka 1. mjerodavnog Ovršnog zakona te okolnosti da je ovrha čije je proglašenje nedopuštenom tražio nakon podnošenja tužbe u ovom parničnom postupku pravomoćno dovršena.

Na ročištu za glavnu raspravu od 14. rujna 2016. tuženik se protivio preinaci tužbenog zahtjeva i predložio da se pribave određeni parnični spisi radi uvida, međutim, svi su dokazni prijedlozi odbijeni jer je ocijenjeno da je pravna stvar sazrela za odlučivanje i zakazano ročište za objavu i uručenje presude za 28. rujna 2016.

Isti dan u spis je uložena uredovna bilješka o uvidu uredujućeg suca u parnične spise čiju je pribavu predložio tuženik.

Presudom broj: Pi-344/14 od 28. rujna 2016. odbijen je u cijelosti podnositeljev tužbeni zahtjev za proglašenjem ovrhe nedopuštenom jer, premda je izričito obrazloženo da preinaka tužbe nije dopuštena, sud zaključuje da ne postoje pretpostavke za odlučivanje o nedopuštenosti ovrhe jer je dovršena, a da podnositelj iz ovršnog postupka ni nije bio upućen na pokretanje parnice radi proglašenja ovrhe nedopuštenom.

Podnositelj je 17. listopada 2016. podnio žalbu koja je odbijena presudom Županijskog suda u Karlovcu broj: Gž-1382/2016-3 od 21. veljače 2018. i potvrđeni su razlozi navedene prvostupanjske presude.

Rješenjima od 21. i 23. ožujka 2018. odlučivano je o sudskim pristojbama i prijedlogu za oslobođenjem od plaćanja sudskih pristojbi, na koja je podnositelj također podnio žalbu 6. travnja 2018., i koja je odbijena rješenjem Županijskog suda u Slavonskom Brodu broj: Gž-381/2018-2 od 19. travnja 2018.

U povodu podnositeljeve revizije od 26. travnja 2018. spis je otpremljen 12. srpnja 2018. na odlučivanje Vrhovnom sudu Republike Hrvatske koji je rješenjem broj: Rev 1604/2018-2 od 8. siječnja 2019. reviziju ocijenio osnovanom i ukinuo presude Županijskog suda u Karlovcu broj: Gž-1382/2016-3 od 21. veljače 2018. i Općinskog suda u Splitu broj: Pi-344/14 od 28. rujna 2016. i predmet vratio tom prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, u bitnom utvrdivši da je pogrešno primijenjeno materijalno pravo i da u skladu s člancima 62. stavkom 1. točkom 4. i 56. stavkom 1. mjerodavnog Ovršnog zakona (nap. Ustavnog suda: na koje se pozvao i podnositelj u prijedlogu za preinaku tužbe) ovršenik ima pravo tražiti proglašenje ovrhe nedopuštenom nakon dovršetka ovrhe, odnosno povrat svega stečenog provedbom takve ovrhe, čak i ako se tuženik protivi preinaci tužbe. Međutim, također je određeno da u ponovljenom postupku valja razmotriti je li tužba radi proglašenja ovrhe nedopuštenom uopće dopuštena u skladu s člancima 52. i 54. mjerodavnog Ovršnog zakona. To je ukidno rješenje Vrhovnog suda zaprimljeno kod Općinskog suda u Splitu 25. veljače 2019.

U ponovljenom postupku podnositelj je najprije podneskom od 8. svibnja 2019. specificirao tužbeni zahtjev.

Na pripremnom ročištu od 9. svibnja 2019. to je ročište odgođeno i zakazano novo za 8. srpnja 2019. kako bi se tuženiku ostavio rok od 15 dana za očitovanje na podnositeljev podnesak od 8. svibnja 2019. Tuženik se očitovao podneskom od 28. svibnja 2019. navodeći samo da se protivi preinaci tužbe, premda je iz revizijske odluke razvidno da navedeno ne utječe na pravo podnositelja da preinači tužbu.

Podnositelj se 28. lipnja 2019. očitovao na tuženikov podnesak od 28. svibnja 2019. i požurio nastavak parničnog postupka navodeći da se radi o hitnom postupku. Sličan podnesak ponovio je 4. srpnja 2019.

Na pripremnom ročištu od 8. srpnja 2019. podnositelj je dopunio tužbeni zahtjev (jer je omaškom izostavio i povrat pokretnina) te predložio da se provede očevid na licu mjesta s predloženim vještacima, a tuženik se protivio preinaci tužbe i izvođenju dokaza koje je predložio podnositelj te predlagao ponovo da se izvrši uvid u parnične spise. Sud je preinaku tužbe dozvolio, zaključio prethodni postupak i odredio da će se pribaviti svi parnični spisi kako su predloženi po strankama i ovršni spis te pregledati tijekom glavne rasprave sa strankama.

Predsjednik Općinskog suda u Splitu zatražio je 3. rujna 2019. očitovanje uredujućeg suca o podnositeljevom zahtjevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

Na ročištu za glavnu raspravu od 19. rujna 2019. nije izveden nijedan dokaz kako je određeno rješenjem s prethodnog pripremnog ročišta jer je utvrđeno da je pribavljen samo jedan parnični spis (o čijem je sadržaju sačinjena uredovna bilješka koja je uložena u spis isti dan kada je održano i ročište), da se ovršni spis broj: Ovr-4447/13 nalazi na Ustavnom sudu, a za jedan spis ne zna se gdje se nalazi s obzirom na oprečne podatke o kretanju spisa, pa je ročište odgođeno i novo zakazano za 18. studenoga 2019.

Podnositelj je 18. studenoga 2019., nakon izvršenog uvida u spis, podnio zahtjev za izuzeće uredujućeg suca, u bitnom jer je uvidom u spis utvrdio da istom prileži uredovna bilješka suca o uvidu u drugi parnični spis koji je već bio pribavljen na dan održavanja ročišta za glavnu raspravu od 19. rujna 2019., a da sudac uredovnu bilješku nije pokazao strankama, niti pribavljeni parnični spis predočio strankama, već je selektivno evidentirao određene podatke iz tog parničnog spisa u uredovnoj bilješci i pribavljeni parnični spis ponovo izdvojio iz ovog spisa i vratio ga drugom sucu kako bi stranke onemogućio da pregledaju spis na glavnoj raspravi u predmetnoj parnici. Na ovaj zahtjev uredujući se sudac očitovao 18. studenoga 2019. i spis predao predsjedniku suda radi donošenja odluke zbog čega ročište zakazano za 18. studenoga 2019. nije održano, a podnositeljev zahtjev je odbijen rješenjem predsjednika Općinskog suda u Splitu broj: Su-2829/19 od 28. studenoga 2019.

U parnični je spis 5. veljače 2020. uložen dopis Vrhovnog suda kojim se dostavlja predstavka podnositelja podnesena tom sudu 24. siječnja 2020., a kojom je podnositelj prigovorio da je 19. studenoga 2019. podnio novi zahtjev za zaštitu prava na suđenje o razumnom roku o kojem Općinski sud u Splitu još nije odlučio.

Podnositelj je 2. ožujka 2020. podnio novu požurnicu.

Općinski sud u Splitu zaprimio je 21. srpnja 2020. nalog Ustavnog suda od 15. srpnja 2020. za dostavu spisa radi odlučivanja o podnositeljevoj ustavnoj tužbi.

Podnositelj je 20. siječnja 2021. podnio novu požurnicu.

Općinski sud u Splitu zaprimio je 27. rujna 2021. novi nalog Ustavnog suda za dostavu spisa radi odlučivanja o podnositeljevoj ustavnoj tužbi, nakon čega je isti dostavljen ovom sudu dopisom od 30. rujna 2021.

III. MJERODAVNO PRAVO

4. U rješenju broj: U-IIIVs-3669/2006 i dr. od 2. ožujka 2010. (»Narodne novine« broj 34/10.) Ustavni sud opisao je razvoj pravne zaštite ustavnog prava na suđenje u razumnom roku od trenutka njegovog uvođenja u hrvatski pravni sustav, stupanjem na snagu Promjene Ustava Republike Hrvatske 9. studenoga 2000. (»Narodne novine« broj 113/00.), do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 153/09.).

4.1. U rješenju broj: U-IIIA-322/2014 od 23. prosinca 2014. (»Narodne novine« broj 8/15.) Ustavni sud opisao je i daljnji razvoj tog mehanizma pravne zaštite sve do 14. ožujka 2013. kada je stupio na snagu Zakon o sudovima (»Narodne novine« broj 28/13.; u daljnjem tekstu: ZoSud/13). U glavi VI. tog zakona pod nazivom »Zaštita prava na suđenje u razumnom roku« propisan je novi, drukčiji model zaštite prava na suđenje u razumnom roku u odnosu na onaj koji je bio na snazi u ranijem zakonodavnom razdoblju.

4.2. ZoSud/13 do danas je izmijenjen nekoliko puta:

– Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 33/15.)

– Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 82/15.)

– Uredbom o dopuni Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 82/16.)

– Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 67/18.).

4.3. Odredbe koje se odnose na zaštitu prava na suđenje u razumnom roku (članci 63. – 70. ZoSud-a/13) nisu mijenjane.

5. Pregled pravnih sredstava za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku od 2002. do 2013. godine (stupanja na snagu ZoSud-a/13) Ustavni sud dao je u odluci broj: U-IIIA-1031/2014 od 27. travnja 2016. (»Narodne novine« broj 50/16.).

IV. DOPUŠTENOST USTAVNE TUŽBE